

К О Н В Е Н Ц И Ј А

О ЗАШТИТИ ЕВРОПСКОГ АРХИТЕКТОНСКОГ БЛАГА

Државе чланице Савета Европе, потписнице ове конвенције,

С обзиром на то да је циљ Савета Европе постизање већег јединства међу чланицама, између осталог, ради очувања и остваривања идеала и принципа који су њихова заједничка вештина;

Увиђајући да архитектонско благо представља незаменљив израз богатства и разноврсности европске културне баштине, да је оно непроцењиво сведочанство о нашој прошлости, као и заједничко богатство свих Европљана;

Имајући у виду Европску културну конвенцију потписану 19. децембра 1954. године у Паризу, а посебно њен члан 1;

Имајући у виду Европску повељу о архитектонском благу, коју је усвојио Министарски комитет Савета Европе 26. септембра 1975. године и Резолуцију (76) 28, усвојену 14. априла 1976. године која се односи на прилагођавање закона и прописа потребама интегралног очувања архитектонског блага;

Имајући у виду Препоруку 880 (1979) Парламентарне скупштине Европског савета о очувању европског архитектонског блага;

Имајући у виду Препоруку Бр. Р (80) 16 Министарског комитета државама чланицама о стручној обуци архитеката, урбаниста, грађевинских инжењера и пејзажних архитеката, као и Препоруку Бр Р (81) 13 Министарског комитета усвојену 1. јула 1981. године, о акцији помоћи неким занатима који одумиру у оквиру занатске делатности;

Подсећајући на значај преношења на будуће генерације система културних референци, унапређења урбане и руралне животне средине, а тиме и подстицања привредног, друштвеног и културног развоја држава и региона;

Свесне значаја постизања споразума о главном правцу заједничке политике за очување и унапређење архитектонског блага;

Сагласиле су се о следећем:

Дефиниција архитектонског блага

Члан 1.

За сврхе ове конвенције, израз "архитектонско благо" обухвата следећа трајна добра:

- 1) споменике: све грађевине и конструкције од изразитог историјског, археолошког, уметничког, научног, социјалног, односно стручног значаја, укључујући инсталације и опрему;
- 2) групе грађевина: компактне групе градских, односно сеоских грађевина које се истичу због свог историјског, археолошког, уметничког, научног, социјалног, односно стручног значаја, а које су довољно јединствене да чине топографски одређене целине;
- 3) локалитете: заједничка дела човека и природе, односно подручја која су делимично изграђена и довољно препознатљива и хомогена да се могу топографски дефинисати, која су од изузетног историјског, археолошког, уметничког, научног, социјалног, односно стручног значаја.

Идентификација добара која подлежу заштити

Члан 2.

Ради прецизне идентификације споменика, група грађевина и локалитета који подлежу заштити, свака страна се обавезује да ће чувати њихов инвентар и да ће у случају угрожености поменутих добара, у најкраћем могућем року припремити одговарајућу документацију.

Законска процедура заштите

Члан 3.

Свака страна се обавезује да ће:

- 1) применити законске мере ради заштите архитектонског блага;
- 2) у оквиру тих мера и на начин својствен свакој држави, односно региону предвидети одредбе за заштиту споменика, група грађевина и локалитета.

Члан 4.

Свака страна се обавезује да ће:

- 1) спроводити одговарајућу процедуру надзора и овлашћења предвиђена одредбама о правној заштити поменутих објеката;
- 2) спречавати скрнављење, пропадање, односно рушење заштитних добара. У том циљу, свака страна се обавезује да ће донети, ако то већ није учинила, закон којим се:
 - а) захтева подношење надлежном органу сваког пројекта за рушење, односно измену споменика који су већ заштићени, односно у вези са чијом заштитом је већ покренут поступак, као и сваког пројекта који се тиче њихове околине;
 - б) захтева подношење надлежном органу сваког пројекта који се односи на групу грађевина, односно неки њен део, односно локалитет, а који подразумева:
 - рушење грађевине;
 - изградњу нових грађевина;
 - суштинско мењање карактера грађевине, односно локалитета;
 - ц) дозвољава јавним органима да затраже од власника добара под заштитом да изведу радове, односно да они сами изведу те радове ако то власник не учини;
 - д) дозвољава експропријација добра под заштитом.

Члан 5.

Свака страна се обавезује да ће забранити уклањање, у целости или делимично, сваког заштићеног споменика, осим када је то неопходно ради његове заштите. У том случају, надлежни органи предузимају потребне мере предострожности за његово демонтажање, премештање и поновно постављање на погодној локацији.

Допунске мере

Члан 6.

Свака страна се обавезује да ће:

- 1) обезбедити финансијску подршку јавних органа за очување и рестаурацију архитектонског блага на својој територији, у складу с националним, регионалним и локалним компетенцијама, а у оквиру расположивих средстава;
- 2) прибегавати, по потреби, фискалним мерама како би се олакшало очување ових добара;
- 3) подстицати приватну иницијативу за очување и рестаурацију архитектонског блага.

Члан 7.

Свака страна се обавезује да ће у околини споменика, у оквиру групе грађевина и локалитета, унапређивати мере за опште унапређење животне средине.

Члан 8.

Ради смањивања ризика од физичког пропадања архитектонског блага, свака страна се обавезује да ће:

- 1) подржавати научна истраживања ради утврђивања и анализирања штетних последица загађивања и изналажења начина да се те последице смање, односно уклоне;
- 2) водити рачуна о специфичним проблемима очувања архитектонског блага у оквиру политике за борбу против загађивања.

Санкције

Члан 9.

Свака страна се обавезује да ће обезбедити, у границама својих могућности, да надлежни органи реагују на одговарајући и адекватан начин на кршења закона о заштити архитектонског блага. То реаговање може, у одређеним условима, подразумевати обавезу прекршиоца да сруши новоизграђени објект који није у складу са захтевима, односно да заштићени објект врати у првобитно стање.

Политика очувања архитектонског блага

Члан 10.

Свака страна се обавезује да ће донети интегралне мере за очување архитектонског блага, које:

- 1) обухватају заштиту архитектонског блага као суштинског циља урбанистичког планирања градова и села и обезбеђују да се о овим условима води рачуна у свим фазама израде планова развоја, као и у процесу одобравања радова;
- 2) унапређују програме обнове и очувања архитектонског блага;
- 3) омогућују да очување, унапређење и побољшање архитектонског блага постане значајна карактеристика културне политике, политике у области животне средине, као и политике планирања;
- 4) олакшавају, кад год је то могуће, у процесу урбанистичког планирања градова и села, очување и коришћење неких грађевина чији значај сам по себи не оправдава њихову заштиту у смислу члана 3. став 1. ове конвенције, али које су од интереса са становишта њихове лоцираности у градској, односно сеоској средини и квалитета живота;
- 5) подстичу примену и развој традиционалних вештина и материјала, као суштинских за будућност архитектонског блага.

Члан 11.

Имајући у виду дужну пажњу која се придаје архитектонском и историјском карактеру тог блага, свака страна се обавезује да ће подстицати:

- коришћење заштићених добара у светлу савремених животних потреба;
- адаптирање, када је то могуће, старих грађевина за нове сврхе.

Члан 12.

Увиђајући значај обезбеђивања јавног приступа заштићеним добрима, свака страна се обавезује да ће предузети потребне мере како последице обезбеђивања тог приступа, посебно дограђивање на већ постојећим конструкцијама не би негативно утицало на архитектонски и историјски карактер тих добара и њихове околине.

Члан 13.

Ради лакшег спровођења тих мера, свака страна се обавезује да ће, у оквиру своје политичке и административне структуре, подстицати ефикасну сарадњу на свим нивоима у оквиру активности које се односе на очување, културу, животну средину и планирање.

Учешће и удружење

Члан 14.

Ради јачања утицаја мера које доносе државни органи ради идентификације, заштите, рестаурације, одржавања, управљања и унапређивања архитектонског блага, свака страна се обавезује да ће:

- 1) успоставити, у разним фазама процеса одлучивања одговарајуће механизме за прибављање информација, консултације и сарадњу између држава, регионалних и локалних органа, културних институција и удружења и јавности;
- 2) подстицати развој покровитељства удружења која не остварују добит радећи у овој области.

Информисање и обука

Члан 15.

Свака страна се обавезује да ће:

- 1) развијати свест јавности о значају очувања архитектонског блага, било као елемента културног идентитета било као извора инспирације и креативности садашњих и будућих генерација;
- 2) унапређивати у том циљу мере за ширење информација и јачање свести, посебно коришћењем савремених комуникационих и пропагандних техника, нарочито ради:
 - а) буђења, односно повећања интересовања јавности, већ од школског узраста, за заштиту овог блага, као и за квалитет изграђене средине и архитектуру;
 - б) демонстрирања јединства културне баштине и везе између архитектуре, уметности, народне традиције и начина живота, како у Европи тако и на националном нивоу.

Члан 16.

Свака страна се обавезује да ће унапређивати систем обуке за разна занимања и занате потребне за очување архитектонског блага.

Координација европских програма конзервације

Члан 17.

Стране уговорнице се обавезују да ће размењивати информације о својим програмима конзервације у вези са следећим питањима:

- 1) методама које треба усвојити ради праћења стања, заштите и конзервације добара, имајући у виду историјски развој, као и свако повећање броја таквих добара;
- 2) начинима како да се потреба за заштитом архитектонског блага најбоље усклади с потребама савремених привредних, друштвених и културних активности;
- 3) могућностима које пружају нове технологије у области утврђивања и регистравања архитектонског блага и борбе против пропадања материјала, као и научног истраживања, рестаурације и метода управљања и унапређивања блага;
- 4) начинима промовисања архитектонског стваралаштва као доприноса нашег времена постојећој европској баштини.

Члан 18.

Стране уговорнице се обавезују да ће, по потреби, једна другој пружати техничку помоћ у виду размене искустава и стручњака у области конзервације архитектонског блага.

Члан 19.

Стране се обавезују да ће, у оквиру одговарајућег националног законодавства, односно међународних споразума на европском плану, подстицати размену стручњака за конзервацију архитектонског блага, укључујући оне задужене за даљу обуку.

Члан 20.

За сврхе ове конвенције, Комитет експерата, основан од стране Министарског комитета Савета Европе, у складу са чланом 17. Статута Савета Европе, прати примену Конвенције, а посебно:

- 1) периодично извештава Министарски комитет Савета Европе о стању у вези са политиком конзервације архитектонског блага у државама потписницама Конвенције, о спровођењу принципа садржаних у Конвенцији, као и о својим активностима;
- 2) предлаже Министарском комитету Савета Европе мере за спровођење одредби Конвенције, с тим што такве мере треба да обухватају мултилатералне активности, ревизију, односно измене и допуне Конвенције и информисање јавности о циљу Конвенције;
- 3) даје препоруке Министарском комитету Савета Европе у погледу упућивања позива државама које нису чланице Европског савета да приступе овој конвенцији.

Члан 21.

Одредбе ове конвенције не иду на штету примене конкретних повољнијих одредаба о заштити добара из члана 1. садржаних у:

- Конвенцији за заштиту светске културне и природне баштине од 16. новембра 1972. године;
- Европској конвенцији о заштити археолошке баштине од 6. маја 1969. године.

Завршне одредбе

Члан 22.

1. Ова конвенција је отворена за потписивање држава чланица Савета Европе. Она подлеже ратификацији, прихватању, односно одобравању. Ратификациони инструменти о прихватању, односно одобравању депонују се код генералног секретара Европског савета.
2. Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу који следи по истеку рока од три месеца од датума када су три државе чланице Европског савета изразиле спремност да прихвате обавезе које произилазе из Конвенције у складу са одредбама претходног става.

3. У односу на било коју државу чланицу која накнадно изрази спремност да се обавезе на поштовање Конвенције, она ступа на снагу првог дана у месецу који следи по истеку рока од три месеца од датума депоновања ратификационог инструмента, инструмента о прихватању, односно одобравању.

Члан 23.

1. Након ступања ове конвенције на снагу, Министарски комитет Савета Европе може позвати било коју државу која није чланица Савета ни Европске економске заједнице да приступи овој конвенцији на основу одлуке већине предвиђене чланом 20д. Статута Савета Европе, након гласања свих представника држава уговорница који учествују у раду Комитета.
2. У случају приступања било које државе или Европске економске заједнице, Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу који следи по истеку рока од три месеца од датума депоновања инструмента о приступању код генералног секретара Европског савета.

Члан 24.

1. Свака држава може у време потписивања Конвенције, односно депоновања свог ратификационог инструмента, инструмента о одобравању, односно приступању навести територију, односно територије на које ће се ова конвенција примењивати.
2. Свака држава може у било које време након тога, изјавом упућеном генералном секретару Савета Европе, проширити примену ове конвенције на сваку другу територију наведену у изјави. У односу на такву територију Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу који следи по истеку рока од три месеца од датума када генерални секретар прими такву изјаву.
3. Свака изјава дата у складу са претходна два става може се, у односу на било коју територију наведену у тој изјави, повући обавештењем генералног секретара. Повлачење ступа на снагу првог дана у месецу који следи по истеку рока од шест месеци од датума када генерални секретар прими такво обавештење.

Члан 25.

1. Свака држава може у време потписивања Конвенције, односно депоновања свог ратификационог инструмента, инструмента о прихватању, одобравању, односно приступању изјавити да задржава право да не поштује у целости или делимично одредбе члана 4. ст. в. и г. Никакве друге резерве се не могу ставити.

2. Свака држава уговорница која, у складу са претходним ставом, стави резерву може је повући у целости или делимично, обавештењем генералног секретара Савета Европе. Повлачење ступа на снагу на дан пријема таквог обавештења од стране генералног секретара.
3. Страна која је ставила резерву у погледу одредаба из става 1. не може од било које друге стране захтевати примену те одредбе. Међутим, ако је њена резерва делимична или условна, она може захтевати примену те одредбе у мери у којој ју је и сама прихватила.

Члан 26.

1. Свака страна може у свако доба отказати ову конвенцију обавештењем генералног секретара Савета Европе.
2. Такав отказ ступа на снагу првог дана у месецу који следи по истеку рока од шест месеци од датума пријема таквог обавештења од генералног секретара.

Члан 27.

Генерални секретар Савета Европе обавештава државе чланице Европског савета, сваку државу која је приступила овој конвенцији, као и Европску економску заједницу, ако приступи, о:

- а) сваком потпису;
- б) депоновању правног ратификационог инструмента о прихватању, одобравању, односно приступању;
- ц) сваком датуму ступања ове конвенције на снагу у складу са чл. 22, 23. и 24;
- д) сваком другом акту, обавештењу, односно допису који се односе на ову конвенцију.

ДРЖАВЕ ЧЛАНИЦЕ САВЕТА ЕВРОПЕ	Датум ратификације
АЛБАНИЈА АНДОРА	28. јул 1999.

АУСТРИЈА	17. септембар 1992.
БЕЛГИЈА	31. јануар 1991.
БУГАРСКА	
ЧЕШКА	
ДАНСКА	23. јул 1987.
ЕВРОПСКА ЕКОНОМСКА	
ЗАЈЕДНИЦА	15. новембар 1996.
ЕСТОНИЈА	17. октобар 1991.
ФИНСКА	17. март 1987.
ФРАНЦУСКА	27. мај 1992.
ГРЧКА	13. април 2000.
ГРУЗИЈА	15. фебруар 1994.
ХОЛАНДИЈА	27. јануар 1993.
ХРВАТСКА	20. јануар 1997.
ИРСКА	
ИСЛАНД	31. мај 1989.
ИТАЛИЈА	6. јануар 1989.
КИПАР	
ЛЕТОНИЈА	11. мај 1988.
ЛИХТЕНШТАЈН	7. децембар 1999.
ЛИТВАНИЈА	
ЛУКСЕМБУРГ	18. април 1990.
МАЂАРСКА	30. март 1994.
МАКЕДОНИЈА	
МАЛТА	20. јун 1990.
МОЛДАВИЈА	
НЕМАЧКА	17. август 1987.
НОРВЕШКА	6. септембар 1996.
ПОЉСКА	
ПОРТУГАЛ	27. март 1991.
РУМУНИЈА	20. новембар 1998.
РУСИЈА	13. новембар 1990.
САН МАРИНО	
СЛОВАЧКА	
СЛОВЕНИЈА	2. јул 1992.
ШПАНИЈА	27. април 1989.
ШВАЈЦАРСКА	27. март 1996.
ШВЕДСКА	5. октобар 1990.
ТУРСКА	11. октобар 1989.
УКРАЈИНА	
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	13. новембар 1987.

ДРЖАВЕ НЕЧЛАНИЦЕ	Датум ратификације
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	29. децембар 1994.

